

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

De eruditione christifidelium

Herolt, Johannes

Colonie, 27. X. 1496

De primo articulo fidei

urn:nbn:de:hbz:466:1-30784

nitatem personarum. et unitatem eentie diuine. Nec tamen curiose perscrutanda est beata trinitas. sed simpliciter credenda Bernardus. Scrutari hanc temeritas est. credere pietas. nosse vita eterna. **H**ec autem beata trinitas multipliciter probatur. Primo per sacram scripturam. **U**n de Gen. i. Faciamus hominem ad imaginem et similitudinem nostram. hoc est verbum patris ad filium et spiritum sanctum. Faciamus enim signat pluralitatem personarum. huiusmodi in singulari signat unitatem eentie. Item probatur per auctoritatem angelicam. **U**nde **Isaie** vi. dr. Sanctus sanctus sanctus dominus deus sabaoth. id est deus exercituum. plena est omnis terra gloria eius. Sic enim canit angeli in celo. dicunt enim ter sanctus sanctus sanctus: ad designandum trinitatem personarum. postmodum dominus deus. ad designandum unitatem eentie. Item probatur per apostolum. **I**oh. v. Tres sunt qui testimonium dant in celo. pater. verbum. et spiritus sanctus. et hi tres unum sunt. **A**postolus in euangelio dicit. ut habet **Matth.** vltio. **B**aptisantes vos in nomine patris et filii. et spiritus sancti. Item cognoscitur in creaturis: non tamen plene cognosci potest in aliqua creatura. Primo cognoscitur in sole. **U**n **Aug.** dicit. **T**ria sunt in sole. scilicet quod est. id est substantia. quod lucet. id est splendor. quod caler. id est calor. **E**t calor procedit a sole et a splendore. sic est de trinitate. quia spiritus sanctus procedit a patre et filio. **I**tem in aqua. verbi gratia. **F**ons est per se. rivulus fluit a fonte. stagnum generatur ab utroque. Item si speculum ponitur in aqua clara contra solem: tunc tres soles apparent. unus in celo. et duo in radio. Sic inspicendo sacram scripturam invenimus trinitatem personarum. et unitatem eentie. Item magnitudo creaturarum et pulchritudo et utilitas creaturarum ad trinitatem pertinet: in magnitudine denotatur dei patris potentia. in pulchritudine dei filii sapientia. in utilitate

spiritus sancti bonitas. **Q**ueritur circa predicta. quare omnipotentia plus appropriatur patri quam filio vel spiritus sancto. cum tamen sit unus omnipotens. **U**nde **Anastasi**us. **O**mnipotens pater. omnipotens filius. omnipotens spiritus sanctus. et tamen non tres omnipotentes. sed unus omnipotens. **R**espondeo secundum **Aug.** de tri. **U**n in creaturis solet notari defectus potentie. in patre propter antiquitatem. In filio solet notari ignorantia propter iuventutem et in experientiam. **E**t nomen spiritus sancti sonare solet vehementiam. **U**n **Isa.** ij. **Q**uiescite ab homine cuius spiritus in naribus eius. **E**t ne putet similiter esse in divinis sicut in creaturis. **P**atri non solum attribuitur potentia sed omnipotentia. ne videatur senior. **E**t ob hoc dicitur in symbolo. credo in deum patrem omnipotentem. **E**t filio attribuitur non solum sapientia. sed etiam omnis sapientia et scientia. ne videatur minor et minus sciens aut minus expressus. **S**piritus sancto attribuitur bonitas: ne putet crudelis aut vehemens. **U**n **ps.** **S**piritus tuus bonus deducet me in terram rectam. **Ecc.** xxiii. **S**piritus meus super mel dulcis

De primo articulo fidei **C**
Credo in deum patrem omnipotentem creatorem celi et terre. **I**tem primum articulum ponit beatus Petrus apostolus. in quo continentur distincte tres credite veritates. **Q**uarum prima est de divina unitate cum dicitur **C**redo in deum in singulari et non in plurali. **S**ecunda de divina omnipotentia cum dicitur **p**atrem omnipotentem. **T**ertia de mundi creatore cum dicitur **c**reatorem celi et terre. **C**redo in deum. **C**irca quod notandum quod est differentia inter credere in deo. et credere deum. et credere in deum. **S**ecundum magistrum sententiarum li. iij. dist. xxiiij. qui dicit. **C**redere deo est credere vera esse que loquitur deus. quod etiam mali faciunt. et nos credimus homini. sed non in homine. **C**redere deum est credere quod ipse sit deus. quod etiam multi faciunt. quia sunt

De symbolo

Jacobū. Demones credūt z extremūscūt
Credere in deū est credēdo deum ama/
re p affectum. z credēdo in eum ire. scz p
bonum opus. z credēdo ei adherē quā
tum ad tolerantā mali. z credendo xpī
mēbris incorpari quantū ad dilectōem
pximi. **Patres** omnipotentē: hoc est val
de dulce verbū homini fideli. **Dagna**
em spes datur homini in xpo illo. **Pa**
tri em nunq̄ potest deesse bona volun/
tas ad filios: preapue cum ipse in apo
stolū est pater misericordiarū. **Et** fm di
ctū **Esaiē. xlix.** **S**inus obliuiscit filio/
rum suoz q̄ mater carnalis **S**ic em ait
Nūquid potest mater obliuiscit infantē
suum vt nō misereatur filio vteri sui **Et**
si ipa oblita fuerit ego tamen nō obliuiscar
tui: in manibz meis descripsi te. **Cū**
aut oipotēs sit nō pōt ei deesse potestas
nō implendo bonam volūtatē quam
habet ad filios. **Cōtra** hoc verbū vidē
tur peccare qui derelinquūt deum p in/
iustarum rerum acq̄sitiōem. z adherent
diabolo nō restituendo res iniustas: cre
dentes se fame mori si deo p̄sidenter ser/
uirent. **Vident** em credere q̄ diabolus
melioris volūtatē vel potestatis sit ad
puidendū eis qui sibi seruiūt q̄ deus.
Quomodo ergo et cū quali fiducia di/
cūt tales in symbolo. **Credo** in deū pa
trem omnipotentem creatorē celi z terre.
id est fm **Aug.** creatorē omnū rerum
visibilū z invisibilū. **D** **C** **S** **c** **h** **a** **e**
dum circa hoc. q̄ deus creauit triplices
naturam. s. pure spūalem vt āgelos. pu
re corporale vt elemēta. celū. terram. la/
pides. ligna. z sic de alijs. **Et** creaturā
ptim spūalem z partim corporalem. vt
hoīem: cuius aīa est creatura spūalis.
corpus vero est creatura corporalis. **No**
ta dīntiam inter creare z facere. **Creare**
est ex nihilo aliquid facere. z hoc est im
possibile fm **Aresto.** qui dicit p̄mo d̄ ge
neratōe z corruptōe. **Ex** nihilo nihil fit
Et p̄terea **Aresto. viij.** phisicorum dī
cit mundum ab eterno fuisse. sed a deo

creatum. **Uñ** **Gen. i.** **I**n principio crea
uit deus celum z terram. **Sz** facere est
ex aliquo aliquid facere. **Et** creare soluz
pertinet ad deum. **Contra** hunc articu
lū sunt manichei. qui dicunt visibilia eē
creata a p̄ncipe tenebrarū. invisibilia ve
ro a deo. **Que** heresis ē odilis deo z ho
minibz: **Deo.** quia talis heresis deo su
um dominū dīminuit: dū visibilia eius
dominio subtrahit. **Ho**ibz. qz contu
meliā eis facit dum eos ex parte ex qua
visibiles sunt diabolo attribuit. immo
talis heresis debonestat omēs visibiles
creaturas dum eas dicit a diabolo esse
creatas. **E** **C** **E** **x** **c** **o** **n** **s** **i** **d** **e** **r** **a** **t** **o** **e** **i** **l** **l** **u** **s**
articuli homo dirigitur ad tria. **P̄**
mo ad gratiarū actōes. quia ex quo de
est creator omnium creaturarum: certū
est quicqd sumus vel habem⁹ a deo ha
bemus. i. **Chozinth. iij.** **Q**uid habes
quod nō accepisti. **p̄s.** **D**ominū est terra
et plenitudo eius. **Sed** ex quo omīa a
deo habem⁹: tū c merito tenemur ei gra
tiarū actōes reddere referre. **p̄s.** **Q**uid
retribuam domino p omnibus que re
tribuit mihi. **Chalsoft.** in sermone quo
dam. **L**iberalissimus est deus. **Q**uan
ta tibi largitus est ad sustentatōez: quā
ta ad eruditōem. quanta ad correctōez.
quanta etiam ad delectatōem. **Et** hec
omīa gratis dedit. **S** **e** **c** **u** **n** **d** **o** **i** **n** **d** **u** **c** **t** **u** **r**
mur ad bene vtendū rebus creatis **Nā**
creaturis debem⁹ vt ad hoc ad qd cre
ate sunt. **S**unt autem create ad duo.
P̄mo ad gloriā dei. **P**rouerbioz. **xj.**
Uniuersa p̄pter seipsum. i. ad gloriā su
am operatus est deus. **S**ecundo crea
te sunt ad vtilitatem hominis. **D**ebe
mus ergo vt creaturis ad honorē dei z
vtilitatem p̄p̄iā. **Sed** heu plures sunt
q̄ nō regratiant deo de creaturis suis. i
mo sepius abutuntur donis dei. **Uñ**
Aug. de ciuitate dei. **Q**uisq̄s bñficiā
dei non videt cecus est. nec laudat īgra
tus est. quisq̄s in laudando reluctatur
insanus est. **S**cienduz etiam q̄ illi mult

tum se timere dñi q̄ malevunt creatur̄
z donis dei. qz de his districtā redditu
ri sūt rōem. **Uñ Chuso. sup Dat. In**
die illo nihil ē. qd̄ rñdeam? vbi celū et
t̄ra z aq̄ sol et luna dies z noctes z mū/
dus cor? stabit aduersus nos in testimo
niū peccator̄ nostroz. **Et si omnia tace**
rent: tamē ip̄e cogitationes nostrez ipsa
opa specialit̄ stabūt añ oculos n̄ros ac
cusantes nos añ deū. **Dicere ap̄lo. Co**
gitationibz inuicē accusantium. Tertio
inducimur ex isto articulo ad cognitōez
humane dignitatis: qz deus oēs creatu
ras creauit p̄t̄ hoīez z subiecit eas ho/
mini. **Gen. i. Dominamini piscibz mar̄**
p̄s. Dia subiecasti sub pedibz ei? **Est**
ḡ hō tāte dignitatis q̄ debet p̄esse om
nibz creaturis z subesse deo.

De sc̄do articulo.
Et in iesum ch̄m filium ei? vñ
cum dñm n̄rm. **Istum secundū**
articulū describit Iohes ap̄ls
etiā euāgelista. Qui post dictū b̄ri Pe
tri apli adiungit. z in ihm xpm. zc̄. Et
quidē cōuenienter illi? articulo descriptio
fuit sibi data: cui maiestas verbi in cena
fuit reuelata. vt p̄sonam filij explicat̄ in
secūdo articulo fidei xp̄iane. Qui postea
dixit in euā. qd̄ scripsit In principio ēat
verbū. z verbū zc̄. Et notandū q̄ b̄tus
Ioannes in illo articulo primo dicit ie
sum qui interpretat̄ saluator. p̄ h̄ designa
tur q̄ ip̄e est q̄ vult oēs homies saluari.
Sc̄do dicit xpm. per hoc designat̄ q̄ n̄
solū est saluator. s̄ etiam magister. quia
ch̄s interpretat̄ vinctus. z vinctio docet d̄
omnibz. F̄ Pro quo sciēdū q̄ ma
gister noster christus docz nos p̄mo hu
militeratem contra superb̄ā dicēs Dat
xi. Discite a me: qz mitis sum z humilis
corde Aug? de verbis dñi. sermone. xi.
Discite a me inquit dñs nō mūdū crea
re: nō visibilia z inuisibilia cūcta creare:
nō in isto mūdo mirabilia facere v̄l moz
tuos suscitare. sed qz mitis suz z hūilis
corde. Secūdo docet nos dilectionem

inimicorum contra inuidiam. **Dat̄b:**
1. Diligite inimicos vestros: benefacite
his qui vos oderunt z orate p̄d̄ p̄sequē
tibus z calumniātibz vos: vt sitis fi
lij patris vestri qui in celis est. Tertio
docet nos orare z intenta oratione orare
z hoc est contra somnolentiā. Dat̄b.
xxvi. Vigilate z orate. ne intretis i tem
prarōez. Aug? Oratio tua locutio est
ad deum. Quādo legis: deus tibi loq̄
tur. quādo oras cum deo loqueris Au
g? in s̄mone. Oratio orāns est subsidi
um: deo sacrificium. demonibus autez
flagellum. Quarto docet temporalia
relinquere contra auariciā. Luce. i4.
Nisi quis renunciauerit omnibus que
possidet: non potest meus esse discipul?
Beda sup verba predicta. Discat iquā
renunciare omnibz z relinquere omnia
quia renunciare conuenit omnibz q̄ ita
licitevunt mundanis que possident. et
cum mente tendunt ad et̄na. Relique
re est tātūmodo p̄fectorum qui z omnia
tp̄alia postponunt. z solis et̄nis inhiāt.
Quinto docet operari opa bona z me
ritoria contra accidiā. Ioh̄s. x. Op̄a
mini dum dies est. quia venit nox q̄ndo
nemo operari potest. Bern. de conside
ratione Si labor te terret merces iuicet
Unusquisqz eū s̄m suum p̄rium labo
rem mercedem accipiet. Leo papa in q̄
dā s̄mone. Non dormiētibus regnum
celorum puenit: nec ocio nec desidia toz
pentibus beatitudo et̄nitatis repromit
tif. Sexto docet tribulatōez z aduersi
litates patienter sufferre. Dat̄b. 1. Si
quis te percussit in ynā zc̄. Item Luc
xxi. In paciētia vestra possidebitis ani
mas vestras. Greg? super euan. Cū au
dieritis prelia. Patientia est aliena ma
la equanimit̄ perpeti. contra eū quoqz
qui mala irrogat nullo dolore moueri.
Septimo docet omnes peccatores pe
nitentiā agere. Dicit Dat̄. Nisi peni
tentiā egeritis. Augustin? de verbis
domini sermone. 4i. Tempus quo nō